

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

Альохіна І.В.

*викладач зарубіжної літератури,
Маріупольський механіко-металургійний коледж
ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»*

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИВЧЕННІ ЛІТЕРАТУРИ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ НАВЧАННЯ

Інформатизація будь-якої сфери суспільного виробництва – умова його подальшого соціально-економічного, наукового і культурного прогресу. Інформатизація сфери освіти повинна випереджати інформатизацію інших напрямків суспільного виробництва, бо тут закладаються основи оволодіння інформаційними технологіями, інформаційна культура всього суспільства.

Національною доктриною розвитку освіти серед пріоритетних напрямків розвитку зазначено особистісну орієнтацію освіти, розвиток системи безперервної освіти протягом усього життя, інтеграцію вітчизняної освіти до європейського та світового просторів, впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві.

Завдання викладача літератури полягає в тому, щоб навчити своїх вихованців належно розуміти художній твір, аргументовано його аналізувати і формувати своє ставлення до прочитаного. Тому й потрібно на заняттях з зарубіжної літератури розкрити глибини літератури як мистецтва слова, насамперед навчати студентів мислити, висловлювати власні думки і їх отстоювати. Навчати розуміти світ і жити в ньому за законами добра, справедливості, любові, толерантності.

Щоб заняття були ефективними, досягали поставленої мети, необхідно, щоб вони відбувалися за умови постійної активної взаємодії всіх студентів, тобто навчання має бути таким, де викладач виступає не як проголошувач істин, а в ролі організатора процесу навчання, його лідера.

Сучасне заняття вимагає переосмислення пріоритету методів, прийомів та видів навчальної діяльності, розширення їхньої методичної палітри. Адже, треба не просто вивчити, запам'ятати дати, літературні факти, описані події, а проникнути в їхню глибинну суть, збагнути позицію автора, його світоглядні засади. І щоб кожне заняття було цікавим для студентів, захоплювало їх, без інтерактивних видів та форм роботи не обійтись.

Наукою встановлено, що під час навчання можливості студентів розвиваються інтенсивніше, ніж за іншими корисними заняттями.

Завдання розвитку мислення потребує від викладача високого дидактичного мистецтва, вміння навчати так, щоб знання вихованців були дієвою системою, спрямованою на особистість.

Шукаючи більш активних способів викладання, я звернула увагу на інтерактивне навчання і дійшла висновку, що запровадження їх у навчальний процес робить його ефективним, бо ставить студентів перед необхідністю мислити, самостійно шукати шляхи вирішення навчальних завдань.

Основною формою організації навчальної діяльності практично в усіх країнах світу є класно-урочна система. Будучи прогресивною протягом чотирьох століть поспіль, сьогодні, в умовах науково-технічного процесу, вона перестала задовольняти потреби суспільства в освіті і потребує вдосконалення. Причиною цього стало як закономірне, так і неминуче зростання обсягу загальноосвітніх знань, що підлягають обов'язковому засвоєнню, так і зміна вимог суспільства до освіти. Критика класно-урочної системи найчастіше пов'язана з пасивністю студентів на заняттях та відсутністю інтересів до навчання, зниженням якості знань, перевантаженням домашніми завданнями, з тим, що навчальні заняття шкідливо впливають на здоров'я дітей.

Все гостріше стає проблема вдосконалення форм організації процесу навчання, знаходження відповіді на запитання «як навчати, як створити умови для розвитку та самореалізації особистості в процесі навчання?». Як, залишаючись в рамках класно-урочної системи, підвищити ефективність навчального процесу, досягти високого інтелектуального розвитку молоді, забезпечити оволодіння ними навичками саморозвитку особистості?

У своїй діяльності А.С. Макаренко розробляв ідею «завтрашньої радості», а В.О. Сухомлинський розвивав цей прийом у створеній ним «Школі радості». Результати діяльності цих педагогів підводять нас до розуміння необхідності введення в навчальний процес сучасної школи такої педагогічної технології, яка була б націлена саме на те, як викликати в дітей почуття радості, забезпечити успіх у навчанні. Значною мірою цього можна досягти, використовуючи сучасні інноваційні технології інтерактивного навчання, перетворюючи, таким чином, традиційне заняття в інтерактивне.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій під час занять з зарубіжної літератури та при підготовці до них забезпечує різноманітність робіт на усіх етапах навчання: при поясненні нового матеріалу (демонстраційно-енциклопедичні програми, презентації Power Point), при закріпленні, повторенні (тренінги, проміжні тестування, спілкування через електронну пошту, у чаті, телеконференції); в самостійній роботі студентів (різноманітні навчальні програми, електронні підручники, посібники; самостійний пошук матеріалів, робота над проектами), під час проведення контролю знань, умінь і навичок (тестування, створення Web-сторінок, захист проектів, дистанційне спілкування через електронну пошту, Інтернет-семінари, Інтернет-олімпіади тощо).

Використання презентацій Power Point дозволяє представити навчальний матеріал як систему яскравих образів, що сприяє задіяння емоційної сфери студентів, відповідно – кращому засвоєнню матеріалу (як, наприклад, оглядові теми: «Загальна характеристика культури та літератури ХІХст.», «Історико-соціальна характеристика 1 пол. ХХ ст. Найвідоміші представники авангардистських і модерністських течій доби»). Використання презентації на узагальнюючому етапі або при підготовці до контрольної роботи дозволяє впорядкувати знання, актуалізувати їх за короткий проміжок часу. Наочна

виразність, систематизація матеріалу, який міститься в презентаціях, робить їх хорошим дидактичним та мотиваційним засобом. Але не слід забувати, що «наочність у навчанні може забезпечити успіх лише тоді, коли вона диктується логікою навчального процесу, коли наочні образи розумно поєднуються з словом учителя».

Пошукові засоби Інтернету найчастіше використовуються на етапі самостійної підготовки студентів до занять (при підготовці доповідей, підборі ілюстративного матеріалу). Але тут існує небезпека використання студентами при самостійному пошуку недостовірних джерел інформації. Із метою попередження цього вже на першому занятті вивчення теми або в процесі постановки завдань пропонуються сайти, рекомендовані для виконання завдання, визначаються критерії оцінювання та форма підсумкового матеріалу, програма реалізації завдання (Word, Power Point). Залежно від трудомісткості, пошукова робота може зайняти від 1 до 3 тижнів, відповідно студенти отримують випереджувальні завдання, іноді ще до початку вивчення теми. Як правило, із метою індивідуалізації та забезпечення права вибору пропонується декілька питань із вивчення творчості письменника або огляду певного періоду. Особливе захоплення викликають завдання, які дозволяють представити декілька видів мистецтва одночасно: «Мое уявлення про модернізм», «Галерея ілюстрацій» (за повістю О. де Бальзака «Гобсек»).

Засоби спілкування Інтернету дозволяють не тільки створити умови для додаткової комунікаційної діяльності студентів, але й максимально індивідуалізувати навчальний процес. Приватність листування через електронну пошту дає можливість розкрити здібності дитини, навіть якщо остання з якихось причин соромиться продемонструвати свою роботу перед одногрупниками. Зразком такої роботи є завдання написати рецензію на кінострічку «Гобсек» режисера Костянтина Еггерта. Діалог «студент-викладач», виведений за межі навчального закладу, переходить в іншу площину. Викладач становиться не «оцінщиком», а скоріш «спів-творцем». Цей вид роботи дає можливість систематизувати роботу з обдарованими дітьми, навіть якщо через брак часу або з інших причин неможливо регулярно виділяти певний час на такі заняття у коледжі (підготовка до олімпіад, конкурсів), та з студентами, які мають недостатню підготовку.

Електронні навчальні засоби, які застосовуються на заняттях з літератури, можна умовно розділити за методичним призначенням на інформаційно-довідкові, навчально-ігрові, тренажери, моделюючі, контролюючі тощо. У поєднанні всі вони дають принципово новий засіб навчання – навчальний електронний підручник.

Робота з комп'ютером не повинна сприйматися як розважальна «вставка» у процес вивчення літератури, а має розглядатися як органічна активізуюча складова частина пізнавального процесу.

Заняття з літератури – насамперед уроки слова. Наскільки яскравим, образним, точним та виразним буде це слово, залежить від викладача. Бо саме викладач дає змогу студенту розкрити свій творчий потенціал, розвиває в них критичне мислення, культуру полеміки й само презентації, виховує толерантне ставлення до іншої думки.

Список використаних джерел:

1. Ільїн О.Н. Народження уроку / О.Н. Ільїн. – М.: Вища школа, 1986. – 76 с.
2. Іванова Ю.В. Інформаційні комп'ютерні технології в викладанні літератури / Ю.В. Іванова // Актуальні питання літературознавства і методики викладання літератури: зб. наук. пр. – Саранск: Мордов. держ. пед. ін-т., 2007. – С. 40–42.

Бадікова Н.О.

аспірантка,

Інститут філології

Національного університету імені Тараса Шевченка

НЕОБХІДНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ БЕЗПЕРЕКЛАДНИХ ПРИЙОМІВ НАВЧАННЯ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ ЯК ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

У сучасному світі глобалізації, досі нечуваних можливостей мобільності та розвитку новітніх технологій навряд чи хтось сперечатиметься про важливість володіння іноземними мовами, однак показником справжнього опанування мови є передусім вміння досить вільно нею спілкуватися, або реалізувати усномовленневу комунікацію у діалогічній та монологічній формах відповідно до комунікативного наміру [1, с. 302, 340]. Українська методика викладання французької мови у вищій школі, на жаль, ще зазнає значного впливу радянської системи, що в основному базувалася на традиційному перекладному методі. Її численні відбитки знаходимо у підручниках із французької мови, які зрідка містять безперекладні прийоми подачі нового матеріалу. Метою статті є пояснити, чому ці останні є одним із найважливіших факторів формування комунікативної компетентності, а також зробити огляд безперекладних прийомів і показати, як можна їх інтегрувати в навчальний процес. Ми вважаємо, що однією з реформ у сучасній методиці викладання іноземних мов повинне стати зміщення акцентів на комунікативну усномовленневу діяльність, швидке формування компетентності в якій значною мірою відбувається завдяки різноманітним безперекладним прийомам навчання мови. Ми обрали навчання французької як другої іноземної мови, щоб підкреслити, що їхнє застосування можливе і корисне вже з перших занять вивчення французької, оскільки майбутні французькі філологи при вступі в університет уже володіють нею на рівні B1 згідно Європейських рекомендацій. Зазначимо, що як другу іноземну її вивчають майбутні філологи англійської чи однієї зі східних мов, які теж володіють англійською.

За визначенням Ляховицького М. В., прийоми – це «елементарні методичні вчинки (дії), що спрямовані на виконання конкретного завдання на певному етапі уроку» [1, с. 137]. Термін «безперекладні» передусім асоціюються із безперекладними способами семантизації лексичних одиниць – наочної та мовної. Згідно класичної наукової думки, перша відбувається шляхом демонстрації предметів, малюнків, жестів, рухів, а друга реалізується